

Д. С. Зографовъ.

ПРОБЛЕМИ НА ЛИТЕРАТУРНИЯ КРИТИКЪ.

Близко прѣди 90 години великиятъ руски критикъ Бѣлински—праучателтъ на българскитѣ „литературни критици“ и дилетанти въ областта на литературната критика—отбѣлѣза началото на нова епоха въ историята на руската книжнина, като отрече съ една дръзка фраза цѣлата дотогавашна литература.

Въ прѣкалената строгостъ на неговата присѣда имаше голѣма доза отъ истина, а главно—въ нея бѣ изразенъ пламенниятъ ентузиазъмъ на единъ даровитъ критикъ, който копнѣеше да види и ускори разцвѣта на ония могъщи таланти (Пушкинъ, Лермонтовъ и Гоголъ), чието голѣмо значение той дълбоко разбираше.

Почти въ всѣко искрено и страстно отрицание се крие зърното на благодатна жетва. Така „разрушителтъ“, „отрицателтъ“ Бѣлински стана най-разпаления тржбачъ на новото съдържание и новия духъ въ руската литература. Като очисти съ единъ рѣшителенъ замахъ полето на послѣдната, той даде възможностъ на дошлитѣ слѣдъ него великани да построятъ своитѣ грандиозни и чудно-красиви литературни паметници. И наистина, какъвъ, блѣскавъ разцвѣтъ наставаслѣдъ Бѣлински въ руската литература! Гончаровъ, Тургеневъ, Достоевски, Толстой—само тѣзи имена стигатъ да обезсмъртятъ руския езикъ и руския духъ. Покрай тѣхъ се редятъ и други: Островски, Некрасовъ, Салтиковъ, Писемски, Герценъ, Добролюбовъ—все свѣтли имена на талантиливи писатели, поети, критици, публицисти.

Вѣрно е, че литературата не е плодъ на критиката и че единъ критикъ, колкото гениаленъ и да е той, не може самъ да създаде литературнитѣ таланти, нито дори самъ да обуслови тѣхното пълно развитие, но безспорна истина за мене е, че единъ даровитъ литературенъ критикъ мощно съдѣйствува не само за правилната ориентация на националната литература, но въ извѣстенъ смисълъ и създава т. е. открива, възпитава и закрѣпва талантитѣ въ подготвителния, ученишкия имъ периодъ — неизбѣженъ за тѣхното по-нататъшно развитие.